

היכל הפרשה

להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד מפסוקי הפרשה {גיליון 62 . פרשת האזינו פ'}

דרשת שבת (ת)שובה

בשבת הראשונה של השנה נהוג בתפוצות ישראל להקרא שבת שובה על שם ההפטרה "שובה ישראל וכו'", יש כאלה קוראים לשבת זו שבת תשובה כי היא שבת בימי עשרת ימי תשובה. שתי הכותרות או הסיסמאות נכונות.

ואז בכל מקום כינוס אנשים יש מודעות בולטות על "דרשת שבת שובה" עם כל מיני כוכביות ורמזים קהילתיים. עניני כספים. עניני השעה. ואיך לא דקדוקי התוארים שאף אחד לא יתבלבל, ושכל אחד ידע ויבין וכיר שהדורש הינו מהקולגות הגבוהות וממפורסמי הדור הזה והקודם, לא נעים, אבל מסבירים זה הדור, ויש בזה צורך גדול, והאמיתיים מסבירים ומנמקים מה לא עושים לצורך פרנסה מכובדת.

ובפרשת השבוע פרשת האזינו מובא עניין הלימוד בעניני תשובה על ידי דרשות ומלמדים: "זכר ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" בהדגשה על ארבעה סוגי לימוד דרך שני סוגי דרשנים. לימוד: א. לזכור ימות עולם העבר וההווה. ב. התבוננות הנהגת הדורות. ג. דרכי ההורים. ד. לימוד מהזקנים-תלמידי חכמים.

בינו שנות דור ודור, ללמוד ולהבין דור דור ודורשיו. א. אביך ב. זקניך-תלמידי חכמים. בעזה"י נביא ביאורים נכונים מרבוה"ק שלמדו בפירוש הפסוק מי הם המלמדים והדרשנים וכך לימדו אותנו כדי שנדע מי ואיך לומדים תורת ה'.

נביא את הפירושים עם הדגשה ואם צריך להוסיף קישור או כמה מילים זה יהיה בסוגריים:

בספר העמק דבר: שאל אביך. אם אתה אינו יודע מה לזכור ימות עולם שאל אביך. ויגדך. יגד לך מיבעי כלשון המקרא באיוב י"א ויגד לך תעלומות חכמה. והכי דיוק לשה"ק אבל שורש הגדה הוא מלשון נמשך כגידיים כדאיתא בפ' ר"ע עה"פ ויגד משה. וכן המגלה דבר באריכות והמשכת דברים מיקרי הגדה. א. והבן השואל לאב. דרך האב להוסיף בתשובה עוד יותר משהוא שואל. ונמצא ממשיך את הבן להוסיף לקח וזהו לשון ויגדך ימשיך אותך לדעת הרבה ואח"כ אם תחפוץ להתבונן ותשאל ב. זקניך. היינו חכמי הדור: ויאמרו לך. כפי שתשאל ותחקור מהם. וכבר ביארנו משמעות אמירה המשך והרחבת דברים כאימרה המחבר חתיכות נפרדות לבגד א':

וברשי הק': שאל אביך – אלו הנביאים שנקראו אבות, כמו שנקרא באלהיו: "אבי אבי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל"

זקניך – אלו החכמים. {רשי"י מדגיש שכך הוא דרך הנביאים לתת הרגשה לסרים למשמעתם ולהתייחס אליהם כאבא ממש שמאריך ומרחיב את הדיבור וההתייחסות}

ובספה"ק מאור ושמש: זכור ימות עולם. מלת זכור לשון זָכַר רומז שתראה להמשיך שפע מיין דכורין מג' הראשונות אל ימות עולם הם ששה קצוות שהם כלי אומנות בנין העולם כמאמר הכתוב עולם חסד יבנה. {וכדי להמשיך את החסד לעולם דרך מדת הבינה אותיות יבנה ברציפות, צריך בינו התבוננות} בינו שנות דור ודור. מלת בינו רומז לתשובה כי בינה היא עולם התשובה כידוע וביאורו שתשובו ותתקנו פגמי דור ודור. שאל אביך ויגדך מלת ויגדך כמו {נגיד ונפיק מן קדמוהי לשון המשכה} ופי' שתלך לשאול מן הצדיק המנהל לעם בני ישראל והוא אב לכולם והוא ימשיך ההשפעה לבל תתעכב מלידת על ישראל {מדגיש: צדיק זה רק מנהל לעם ישראל ולא שליטה עליהם וראוי לתפקיד אך ורק אם הוא מושך השפעה לכלל ישראל, ואכמ"ל, וגם הוא לא באמת משפיע את ההשפעה לכלל ישראל אלא הוא כמו האבא אבל הוא חייב גם להיות תחת ולהכנע לראש הישיבה של תורה בלבד, וזה} זקניך ויאמרו לך פי' שזקני דורך הם ימתקו כל הדינין שאמירה הוא לשון רכה ומלת ל"ך רומז לנו"ן שערי תשובה שע"י שילמדוך לשוב בתשובה יתמשכו רחמים עליך.

וכך מפרש בספה"ק תפארת שלמה: שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. הם הצדיקים שהגיעו למעלות הזקנה כנ"ל ויאמרו לך ישפיעו לך כל טוב סלה אמר: {דהיינו שהצדיק שהוא בבחינת אב לעם בני ישראל יזכור שעיקר השפע והטוב מגיע לכלל ישראל לא דרכו אלא דרך התלמידי חכמים, או שהוא הצדיק גם תלמיד חכם גדול שעוסק בתורה ובעבודת המדות! וזה דרכו של הבעש"ט הק'}. {

בספה"ק של הרבי הנועם אלימלך מלמד אותנו פירוש מתוק על הפסוק ועניני הדרשנים. כי הרי בפרשת נצבים התורה למדה אותנו שאין צורך בדרשות יות מדאי שהרי בפ"ך ובלבבך לעשותו תפתח ספר מוסר ותתבונן ועיין שם בפירוש הספורנו. ועוד הרבה פעמים הדרשה תוחמת את ענין התשובה לפרט אחד ואז מתלהבים וכביכול מתמסרים למשהו אחד שהוא כמובן מה שהרצון שלי החליט ומזניחים את שאר פרטי מצוות התשובה וזלה"ק:

זכור ימות עולם. פירוש אך כן תתנהגו, שתזכרו ותחשבו תמיד רוממות אל וגדולתו, כל הניסים והנפלאות שמימות עולם כדי שתכניסו רוממותו וגדולתו בלבכם, "בינו שנות דור ודור" שתבינו האידך דור הולך ודור בא, ומה טוב לדבק במעשה הצדיקים ולא להיפך חלילה.

להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד **בהיכל הפרשה** ולקיים את הנלמד מפסוקי הפרשה {גיליון 62 . פרשת האזינו פ'}

ואם תאמרו איך אפשר להתבודד לחשוב תמיד רוממות אל ולהפריד עצמו מעניני עולם, מלאכתי מתי נעשית לפרנסתי ולפרנסת אנשי ביתי? לזה אמר **"שאל אביך" פירוש התפלל להשי"ת ב"ה הוא אביך**, "ויגדך" לשון המשכה, והוא ימשיך לך שפע וברכה לפרנסתך, ולכן נכתב בלשון **"שאל"** לרמז שלא יהיה הכל כל מגמותיו בשביל הפרנסה, אלא העיקר יהיה העבודה להבורא ב"ה באמת, והבקשת הפרנסה תהיה כדבר המושאל הצריך להם בעניני עולמים.

ואם תחשבו לומר איך נדע שנהיו נענים בתפילתנו? לזה אמר הראיה הזאת היא לכם **"זקניך ויאמרו לך"**, פירוש הלא גם הצדיקים הנקראים **"זקנים"** זה קנה חכמה, **אם הם יכולת בידם להמשיך לכם פרנסה ושפע בדיבורם ואמרותם הצרופה, על אחת כמה וכמה כשתתפללו מקירות לבכם להבורא ב"ה.**

ואם תאמרו הלא האומות הם יושבים שקטים ושלווים מלאים כל טוב והם תמיד בעולם הפירוד, ומדוע אתה מצווה עלינו כל הנ"ל, לעשות כל התורה הזאת ולהתפלל על הפרנסה בדרך שאלה, למה נגדע מכל האומות אשר הנחיל להם כל טוב באין מעשה טוב להם כלל? וזהו **"בהנחל עליון גוים בהפרידו כו"**, ולזה השיב להם **"יצב גבולות עמים למספר בני ישראל"**, פירוש בוודאי לא להם הוא המנוחה והנחלה שיש להם עתה, **כי לעתיד במהרה בימינו תתחלק ארצם לשבטים למספר בני ישראל, ולזה הציב להם גבולות. והשם הטוב במהרה יגאלנו ויתן לנו נחלת גוים ועמל לאומים נירש למען נעבוד אותו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. אמר.**

{ הרבי מדגיש פתח את הלב ותתבונן ואז אתה באמת תחזור בתשובה כרצון השם. ואל תדאג ותתפלל להשם והוא ישלח לך פרנסה ברווח גדול }

וכתב יד של הרבי הנקרא **"הנהגות האדם"** כתב איך הדרשן צריך להתכונן לדרשה ובפרטו בשבת שובה. וזה לשונו הק':
א. הראשון צריך האדם { כל אדם . ובפרט הדורש ברכים } ללמוד גמרא ופירש"י ותוס' ומפרשים כל אחד לפי השגתו. והפוסקים אחריהם, ומתחילה ילמוד שולחן ערוך אורח חיים,

וצריך להתפלל להשם יתברך שיבוא על האמת, כי חטאת נעורים של האדם הראשון מסטין עיניו שלא יראה, **אף ש {הדורש} יכול לפלפל ולהגיד לאחרים דינו . אבל הוא בעצמו שוכח ולא מקיימם באמת,**

לכן צריך האדם {הדורש} להתחרט מאוד על עוונותיו, ולהתבודד עצמו קודם אור היום שאז עת רצון לבכות על גלות השכינה פעמים הרבה עד אין חקר, ויבכה בדמעות, וגם ביום לפעמים יתבודד, **ואז יראה בעצמו שעמדו עוונותיו נגד עיניו. ויזכור את חטאתיו ועוונותיו ופשעיו כהרים וגבעות אשר מעולם לא זכר אותם אם עשה ככה. ככה יעשה לא פעם ולא שתים ולא מאה פעמים, עד אשר ירחמו עליו מן השמים,**

ויתפלל להשם יתברך שידריכהו בדרך ויורהו דרכו שלא יבלה חיי חייו, ואז השם יתברך ברחמיו וברוב חסדיו יאיר עיניו באור תורתו הקדושה, ויבין וישכיל תוכן הדבר לעשותו ולקיימו:

ב. אלה הדברים צריך לזיז: **מחנופה ומשקרים וליצנות ולשון הרע וקנאה ושנאה ותחרות וכעס וגאווה, ומלהסתכל בנשים, ומלהרבות שיחה עם אשה אפילו עם אשתו אמרו כו', ובפרט בעת נידתה צריך הרחקה:**

ג. **ויזכור תמיד יום המיתה,** וכשילמוד גמרא או שאר ספרים לא יפסיק, שלא יעבור על דברי חז"ל שדרשו על הקוטפים וכו'. ויתפלל להשם יתברך שילמוד תורה לשמה:

ד. ויעסוק באימה וביראה באיזה ספרי מוסר בכל יום, בראשית חכמה ושל"ה וחובות הלבבות:

בספה"ק ראשית חכמה, שער הענוה פרק ה'. נוגע בנקודה עכותית בעניין הדרשנים. וזה לשונו:
כמו שאין הכעסן מקבל תוכחת מאחרים, כן אינו יכול להוכיח אחרים, כי התורה אמרה (ויקרא יט, יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, תחלת התוכחת בנחת ובסתר ותאמר לו בלשון רכה ותחנונים כי לטובתו אתה אומר לו, ואז לא תקבל עליו חטא, אבל אם תוכיח את חבירך בקול רעש ובזעם אז תשא עליו חטא, כי הוא מתבייש, ואותו חבר לא יקבל התוכחת, כי כן דרך בני אדם כשאדם בא על חבירו בחזקה אז חבירו מתקשה כנגדו ולא יכניע אותו תחתיו. ועל ז"א שלמה (קהלת ט, יז) דברי חכמים בנחת נשמעים. וכבר ידעת מהלל ומשמאי, שמאי היה קפדן והלל היה עניו, אמרו גרים קפדנותו של שמאי בקשה לטרדנו מן העולם וענותנותו של הלל קרבתנו תחת כנפי השכינה (שבת דף לא ע"א). הלל מרוב ענוה שהיתה בו לא היה אדם יכול להכעיסו, כי המונע עצמו מן הכעס קונה לו מדת הענוה והרחמנות, {דבריו ברורים שדרשות בפרט בעניני תשובה או שאר עניני המצוות יכול לדרוש רק מי שבאמת פורץ ממנו מידות טובות, דהיינו ללא הנהגה בשליטה מלכות שררה ונשיאות}

מה שהדהים אותי כבר בגיל צעיר מאוד שהרבי מליובאוויץ' היה מזהיר על זה לא להגיד דברי מוסר אלא רק בלשון נקי' וקירוב לבבות, ובזה ביארתי הפסוק חוסך שבטו מי שחוסך בדיבור עם בנו ממילא השבט-המקל הוא הפעיל זה הסימן לשונא בנו. ואוהבו בגילויי אהבה וגעגועים דרך האהבה נכנסת דברי המוסר לבנו. ולכן התורה כותבת לפני מצוות תוכחה **"לא תשנה את אחיך בלבבך"** עם כל הפירושים!

גיליון זה לטובת נשמצת הגה"צ כבוד אאזמו"ר רבי נח גד צוק"ל בהרה"ק מוהרי"ד צוק"ל מראדומסק נבש"מ ז' תשרי תשט"ו זיע"א

ט"ו תשרי תשע"ו-תשפ"ז יום הראשון של סוכות

יומא דהילולא של כבוד אבי מורי רבי יעקב דוד זצוק"ל זיע"א

כבוד אאמו"ר הגה"צ רבי יעקב דוד זצוק"ל בן הגה"צ רבי נח גד זצוק"ל בהרה"ק רבי יעקב דוד מראדומסק זצוק"ל היה דורש בחסד עליון והיה כותב לאחרים וגם את שיעורי רבותיו ואף פעם לא התכבד בזה עד כדי כך שהרבה שנים היה מנהל מוסד רוחני והיה דורש בכנסים והיה אחראי גם בכמה תפקידים רבניים ומעולם לא השאיר זכרון כבוד, הוא היה מכין את המודעות ולכולם היה פלא מדוע עליו לא כתוב שום תואר אלא רק האות ר', אנשים דברו על זה ותמיד הפטירו שהוא כזה תמים שלא מבין איך עובדים, ואכמ"ל שבגלל זה גם סבל מעוקצים ומנצלים למיניהם. וגם לי בנו אהובי ואוהבי בכורו היה בלבי על זה ותמיד הפצתי בו אנה כתוב חידושי תורה אתה הרי מוסר דרשות ושיעורים למה שלא תקליט/תכתוב ויהיה ספר מכובד הרי כבוד אאמו"ר זצוק"ל נהג לכתוב ולהדפיס, וכן זקנך הרה"ק מראדומסק כתב חזו"ת וכל השלשלת המפוארת שלנו כולם היו מחברי ספרים, וגם אתה הנך לא פחות בעל כשרון ומוצלח. ואעתיק מה שכתבתי דבר תורה מכבוד אאמו"ר זצוק"ל בענין זה. איך שהוא ממש עשה כמו שלמדנו עד כה איך מעתיקי השמועה מלמדי תורה והדרשנים ומנהיגי עם בני ישראל אמורים להתנהג ולהנהיג. וזה הלשון:

כִּי תִחַבֵּט זִיתְךָ לֹא תִפְאֵר אַחֲרֶיךָ לִגְר לִיתוּם וְלֹא לְמִנָּה יִהְיֶה:

מפורסם שמשפחתנו הם בעלי כשרונות מיוחדים בדיבור ובמעשה ובכתיבה, ואכן זקיני הגה"ק מוהרנ"ג זצוק"ל חיבור חיבורים נפלאים עד כדי כך שנחשב למעתיקי השמועה בתורת החסידות ואפילו שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל ידוע שלמד בספרי זקיני זצוק"ל.

והנה כבוד אאמו"ר זצוק"ל לא כתב ולא הוציא ספרים על אף כשהיה צריך בשביל אחרים היה ספרא רבה בכשרון מעולה. וכבר כשהייתי ילד ונער בקשתי ממנו אנה כבוד אבי תכתוב לי מה בדברי תורה ולא הסכים והתחכמתי לשלוח לו כל שבוע מכתב מהישיבה בדברי תורה כדי שיענה לי בכתב, ולא כתב. ותמיד היה אומר לי תכתוב אתה. לאחר הפצרות ובקשות רבות, נענה לי ואמר: בני אהובי למה אתה רוצה שאני אכתוב חידושי תורה הרי אתה בעצמך בעל כשרון ומהמכתבים שאתה שולח לי וכותב חידושי תורה, אני רואה שיש לך את חכמת הכתיבה ואתה יכול לזכור מה שכתבת. אלא הענין הוא של התפארות הנה אבא שלי גאון גדול יש לי ממנו כתב יד הוא מחדש נפלא בעל גאון ומכובדות. וזה מצווה אותנו התורה הקדושה:

כי תחבט זיתך. שיגיע זמן גדלותם של בניך והנמשל כפרי בשל שאז קוצרים ונהנים מהפירות אלו הבנים, ויש להם גם בינה להבין ענין גדלות ומכובדת והתפארות. והבנים נמשלו לזיתים כמאמר דוד המלך עליו השלום בניך כשתילי זיתים סביב לשלחניך הילדים סמוכים לשולחן אביהם, האבא מקיים בהם ושננתם לבניך שהרי הם כשתילי זיתים כתלמידים סמוכים לשולחן של הרב ללמוד תורה.

לא תפאר אחרריך. אל תשאיר להם התפארות ממך, אלא תלמד אותם ותתרגל איתם עבודת המידות ושיהיה בנך כמו גר יתום ואלמנה שתמיד נדחקים הצדה בגלל שאין להם עוצמה וחוזק, ועל זה אמר הפסוק ואת צנועים חכמה ואמרו חז"ל הצנועים מושכים את ידיהם. וכך כותב האור החיים הק' שארבעים ושמונה קניני התורה תלויים במדת השפלות והענוה. ועל ידי זה תזכה להמשך הפסוק למען יברכך השם בכל אשר תעשה. {עכלה"ק}

והתבוננתי בדבריו הק' ועלה בדעתי שהנה אחרריך לגר ליתום ואלמנה ר"ת אלול. שהרי בחודש אלול צריך האדם לעבוד על מדותיו ולהרגיש כמו הגר היתום והאלמנה. וזה הדרוש בפסוק, כי תחבט זיתך, כש הילדים שלך גדולים ומבינים. לא תפאר, תלמד אותם ותתרגל איתם שלא יהיה לכם חשיבות והתפארות. אחרריך, שהבנים והתלמידים אחרריך גם יתנהגו בהכנעה נכונה שהיא להיות בשפלות כמו הגר היתום והאלמנה, ועל ידי זה נזכה שלא יהיה אצלנו כאלה שמסתכלים על מי שלא רוצים בו כגר, ולא יהיה אצלנו שוד ושבר כיתום ואלמנה.

וכך גם נהג כבוד אאמו"ר זצוק"ל בפועל ממש. שהיה תלמיד חכם מופלג וירא שמים מרבים ונוסף על זה ייחוסו בקודש מצד אביו ואמו וחמיו, בן יחיד לאביו זצוק"ל, תמיד כשהרגיש שיש משהוא שמכבד אותו היה משפיל את עצמו עד עפר, עד כדי כך שהיה אדם אחד שגנב את זהותו של אבי עם כל המשתמע מכך ואכמ"ל. וכל נזק שהקורא יעלה בדמיונו זה נכון, עד כדי השפלה עצומה. ואני בנו בכורו שהרגשתי בזה מאוד מאוד חזק, שאלתי אותו על זה ואמרתי לו פעם, אנחנו משלמים ביוקר על זה שאתה כזה צדיק. היה אומר לי תמיד מה ממני יהלוך בזה שההוא מתנהג לא כראוי, דע לך בני אהובי הקב"ה אוהב אותנו ונתן לנו את הענין הזה כדי שנעביר על המידות ולא נבא לידי שום חשיבות והתפארות, ועל ידי זה אנחנו זוכים להשתלם בקניני התורה, ותשאר התורה אצלנו, ותמיד נהיה דבוקים בהקב"ה, וכן היה דרכו תמיד ללכת בחברת בוזי העם ולעזור להם ושימח אותם והחשיב אותם, אכל ושתה ושמח איתם, לפעמים הרגשתי לא נעים ושאלתי אותו למה מתנהג כך, שם עלי את ידו החמימה ואמר לי בני בכורי אהובי, אלו הם ל"ו צדיקים נסתרים שהעולם עומד עליהם, זכות בשבילי לשמח אותם, תמיד היה נכנע עד כדי כך שאנשים הרגישו שאפשר תמיד להעיר לו ולנצל אותו, והיה שמח שעומד בנסיון. זיע"א